

**Opinia ornitologiczna i chiropterologiczna
wraz z zaleceniami kompensacji przyrodniczej
na potrzeby ocieplania i modernizacji budynku
Urzędu Gminy przy ul. Kościuszki 6 w Orchowie**

Wykonane przez Firmę Milvus – Szymon Wójcik

Orchowo, marzec 2016 r.

Metodyka badań ornitologicznych:

Wizję terenową mającą na celu ocenę populacji ptaków zasiedlających niniejszy budynek wykonał Szymon Wójcik dn. 21.03.2016 r., godz. 14:10– 15:30. Kontrola polegała na ocenie możliwości występowania ptaków na podstawie przedstawionych poniżej przesłanek.

Dokonano oceny liczebność ptaków zasiedlających budynki tj. kawka *Corvus monedula*, gołąb miejski *Columba livia forma urbana*, szpak *Sturnus vulgaris*, wróbel *Passer domesticus*, mazurek *Passer montanus*, sikory *Parus sp.*, puszczyk *Falco tinnunculus*, ze szczególnym uwzględnieniem jerzyka *Apus apus* na podstawie:

- gniazdowania ptaków
- aktywności ptaków wokół budynku oraz wlatywania do gniazd w szczelinach ścian (gatunki obecne w marcu)
- ilości i wielkości szczelin wlotowych i stanu stropodachu, ścian oraz blachy na ścianie szczytowej
- śladów działalności ptaków (odchody, fragmenty gniazd)

Autor wykorzystał m.in. wiedzę własną zgromadzoną podczas wykonywania „Inwentaryzacji jerzyka w Jaworznie w latach 2008-2010” (dane z ponad 150 budynków) oraz opinii ornitologicznych oraz chiropterologicznych wykonywanych na potrzeby termomodernizacji (około 220 budynków) w latach 2008-2016 w kilkunastu innych miastach. Zgromadzone dane na temat konstrukcji budynków, obecności szczelin i nisz lub ich braku, rodzaju stropodachu etc. są bazą pozwalającą na dobrą ocenę potencjalnego gniazdowania ptaków w budowlach różnego rodzaju.

Metodyka badań chiropterologicznych:

Wizję terenową mającą na celu ocenę populacji nietoperzy zasiedlających niniejszy budynek wykonał Szymon Wójcik dn. 21.03.2016 r., godz. 14:10– 15:30 równoległe z badaniami ornitologicznymi. Wykonano kilkukrotne obejście budynku wraz dokumentacją fotograficzną elewacji, szczelin i stropu w zbliżeniu. Ze względu na brak strychu oraz piwnic nie prowadzono kontroli występowania odchodów lub innych śladów bytności tej grupy zwierząt w pomieszczeniach. Ze względu na porę roku skupiono się przede wszystkim na ocenie stanu elewacji

budynku, gdyż istnieje minimalna szansa na uzyskanie nagrań aktywności nietoperzy przy niskich temperaturach i dodatkowo wietrznej pogodzie (temperatura 21.03.2016 r. to 4°C, wietrznie).

Wnioski:

Na podstawie oceny stanu budynku, występowania w nim szczelin oraz nisz, a także występowania śladów bytowania ptaków, stan ich populacji gniazdujących w niniejszym budynku oceniono następująco:

- Stan ścian, dachu oraz parapetów jest stosunkowo dobry. Odnotowano szczeliny, które mogą być zasiedlone przez ptaki, szczególnie szczeliny przy rynnach. Szczeliny nr 1 i 2 wydają się być zbyt małe, aby gniazdowały w nich ptaki, jednak w przypadku jerzyka może ono mieć miejsce. Często, co widoczne jest w przypadku szczeliny nr 3 za rynną znajduje się większa nisza lub dostęp do przestrzeni stropowej. Kontrolowane przez autora budynki m.in. w Sosnowcu, Chorzowie, czy Będzinie o podobnej konstrukcji stropu i osadzenia rynien wykazywały wspólną zależność. Było to zasiedlenie przez ptaki, niejednokrotnie przez 3 gatunki w 1 szczelinie, która prowadziła do kilku nisz za rynną (wspólne gniazdowanie wróbla, szpaka, kawki, czy jerzyka). W niniejszym przypadku w szczelinie 3 stwierdzono ślady gniazda wróbla/mazurka, mogą to również być pozostałości gniazda jerzyka. Również szczelina nr 4 może być siedliskiem jerzyka. Szczelina nr 8 prawdopodobnie nie posiada kontynuacji wewnątrz ściany.
- Na zdjęciach oznaczono szczeliny, które mogą być siedliskiem ptaków i nietoperzy. Najmniejsze prawdopodobieństwo gniazdowania/rozrodu ptaków i nietoperzy dotyczy szczelin 2, 6 i 8.

Gatunki gniazdujące

- wróbel *Passer domesticus*/mazurek *Passer montanus* – 1-2 pary ptaków. Ptaki mogą gniazdować w szczelinie przy kominie oraz rynnie po przeciwnej stronie.
- jerzyk *Apus apus* – 1-2 pary ptaków, gniazdowanie w szczelinie nr 3; możliwe również w nr 1, 4, 5.

Gatunki nietoperzy:

Na początku sezonu rozrodczego przy braku strychu oraz piwnic trudne jest określenie, czy budynek jest w ogóle zasiedlony przez nietoperze. Biorąc pod uwagę dane własne autora

pochodzące z około 300 budynków, dla których prowadzone były głównie obserwacje ptaków wizualne stwierdzenia nietoperzy podczas kontroli wieczornych występowania jerzyka dotyczyły około 5-10 % budynków. Były to budowle głównie z wielkiej płyty; niewielki odsetek (10-20%) stanowiły również konstrukcje starsze z lat 50-tych o 60-tych. W niniejszym przypadku przy obecności szczelin za rynnami można przypuszczać, że budynek może zasiedlany przez nietoperze. Szczeliny mogą zasiedlać takie gatunki jak nocek duży *Myotis myotis*, czy mroczek późny *Eptesicus serotinus*.

Metody kompensacji:

Zalecono wywieszenie:

- 2 budek dla wróbla *Passer domesticus* – budki należy wywiesić w obrębie terenu wokół budynku na dowolnym drzewie liściastym, otworem wlotowym w kierunku północnym lub wschodnim, na wysokości min. 3 metry od poziomu ziemi.
- 2 budek dla jerzyka *Apus apus* od strony północnej na ścianie szczytowej budynku. Umieszczenie budek dla jerzyka pokazano na zdjęciach. Idealnym rozwiązaniem jest wkomponowanie budek dla jerzyka w styropian tak, aby nie wystawały one ze ściany, a widoczna była jedynie szczelina wlotowa. Wykluczy to późniejsze zacieki wokół budki, niszczenie elewacji, przedostawanie się wilgoci do wewnątrz i gnicie samej budki.
- 2 budek dla nietoperzy typu *Stratmann* na dowolnym drzewie w sąsiedztwie budynku otworem wlotowym w kierunku południowym, na wysokości min. 3 metry od poziomu ziemi

Harmonogram prac ociepleniowych:

Należy zastosować się do następujących zaleceń:

Jeśli prace ociepleniowe prowadzone będą w 2017 roku, do końca lutego 2017 r. należy uszczelnić pęknięcia i dziury w miejscach oznaczonych na zdjęciach i wywiesić budki dla ptaków i nietoperzy. Dopiero po uszczelnieniu przystąpić można do prac ociepleniowych.

Jeśli prace ociepleniowe prowadzone będą w 2016 roku można je prowadzić po zakończeniu sezonu lęgowego (z przedłużeniem o 2 tygodnie) od 15 sierpnia 2016 r.

Jeśli przed rozpoczęciem prac ociepleniowych lub w ich trakcie zostanie stwierdzona obecność ptaków lub nietoperzy konieczne jest wówczas pozostawienie wolnych do końca sezonu lęgowego miejsc (z zalecanym przedłużeniem do 15 sierpnia), w których gniazdują ptaki/ w których ma miejsce rozród nietoperzy. Może to mieć miejsce w sytuacji, gdyby prace ociepleniowe zostały rozpoczęte w trakcie sezonu lęgowego (1 marzec – 31 lipiec). Wiąże się to zwykle z pozostawieniem 4 metrów wolnej przestrzeni od miejsca gniazdowania. W przypadku braku gniazdowania prace można kontynuować. Zamknięcie wszystkich szczelin w dużej mierze ogranicza gniazdowanie ptaków i zasiedlenie budynku przez nietoperze.

- Najpóźniej do końca lutego 2017 r. należy wywiesić budki dla ptaków i nietoperzy w sąsiedztwie budynku

Dokumentacja fotograficzna:

Fot.1. Widok budynku od strony południowej. Nr 1 i 2 oznaczono szczeliny przy rynnach (aut. Szymon Wójcik).

Fot.2. Widok budynku od strony południowej (aut. Szymon Wójcik).

Fot.3. Widok budynku od strony pn-wsch. Nr 3, 4 i 5 oznaczono szczeliny przy rynnach, pod parapetem oraz pod okapem (aut. Szymon Wójcik).

Fot.4. Widok budynku od strony wschodniej (aut. Szymon Wójcik).

Fot.5. Widok budynku od strony wschodniej, nr 6 oznaczono szczelinę pod okapem (aut. Szymon Wójcik).

Fot.6. Widok budynku od strony północnej (aut. Szymon Wójcik).

Fot.7. Widok budynku od strony zachodniej. Numerami oznaczono ubytki pod blachą szczytową (aut. Szymon Wójcik).

Fot.8. Widok budynku od strony zachodniej (aut. Szymon Wójcik).

Fot.9. Widok szczeliny nr 2 w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik).

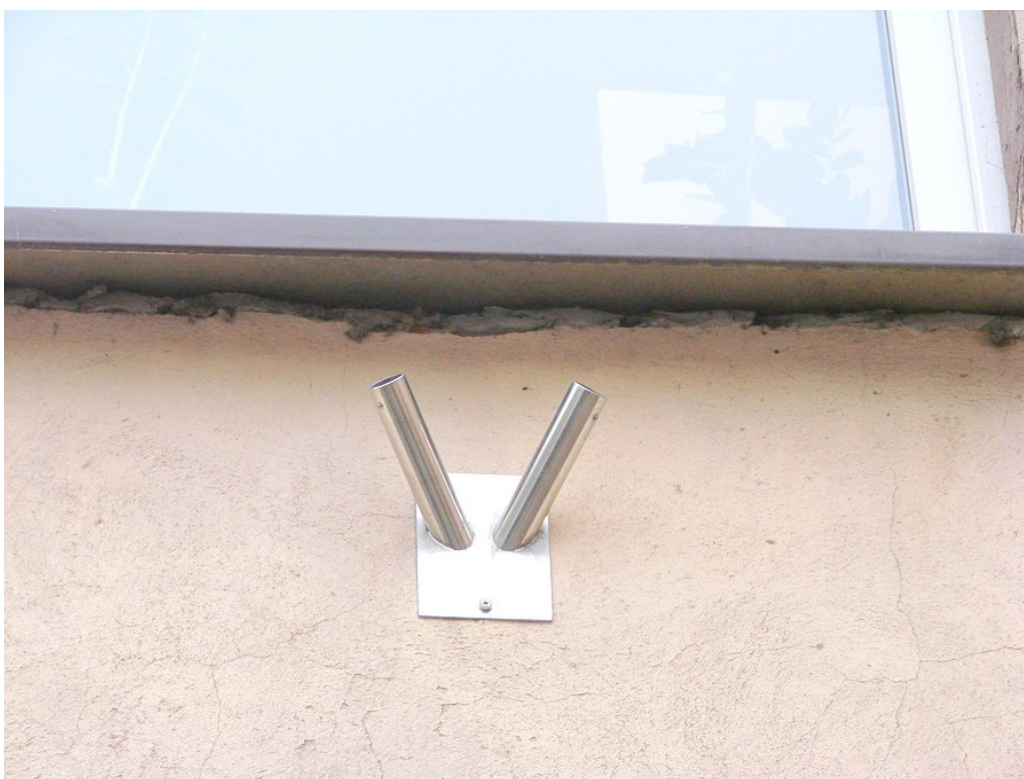
Fot.10. Widok szczeliny nr 1 w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik).

Fot.11. Widok szczeliny nr 6 w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik).

Fot.12. Widok szczeliny nr 4 w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik).

Fot.13. Widok szczeliny nr 5 w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik).

Fot.14. Widok szczeliny nr 3 w zbliżeniu, przy krawędzi rynny stwierdzono ślady materiału gniazdowego, szczelina może być użytkowana zarówno przez wróbla/mazurka, jak i jerzyka (aut. Szymon Wójcik).

Fot.15. Widok części stropowej od strony północnej (aut. Szymon Wójcik).

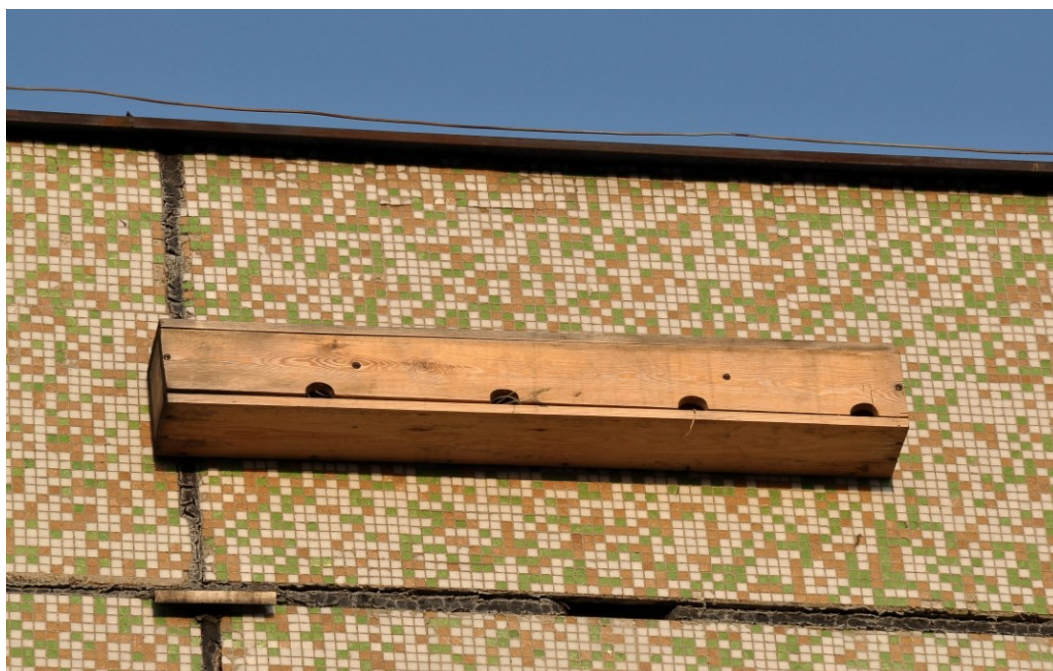
Fot.16. Widok szczeliny nr 7 w zbliżeniu (aut. Szymon Wójcik).

Fot.17. Widok szczeliny nr 8 w zbliżeniu; szczelina ta jednak nie ma prawdopodobnie kontynuacji wewnątrz ściany (aut. Szymon Wójcik).

Fot.18. Zalecane miejsce montażu budek dla jerzyka od strony północnej (aut. Szymon Wójcik)

Fot. 19. Przykładowy sposób umocowania budki dla jerzyka *Apus apus* (aut. Szymon Wójcik)

Fot. 20. Efekt końcowy – budka dla jerzyka *Apus apus* otoczona styropianem (aut. Szymon Wójcik)

Fot. 21. Przykładowy sposób umocowania budki dla wróbla/mazurka (aut. Szymon Wójcik)

Fot. 22. Budka typu Stratmann mocowana na ścianie. Podobne budki należy zamocować na drzewach w sąsiedztwie budynku (aut. Szymon Wójcik)

Firma Milvus – Szymon Wójcik

Nawsie Kołaczyckie 29

38-213 Kołaczyce

NIP: 685 214 56 66

Kom. 535 333 889

e-mail: milvus@vp.pl